

NORMES PER A LA FORMACIÓ I PROMOCIÓ DE PSICOANALISTES

I

GENERALITATS

D'acord al que estableix el punt tercer dels Estatuts, una de les funcions de la SEP és la transmissió de la psicoanàlisi i la formació de psicoanalistes, seguint unes Normes inspirades en els requisits de la API (Associació Psicoanalítica Internacional).

Aquesta formació comprèn essencialment: la psicoanàlisi personal; la realització de seminaris teòrics i clínics segons el Programa d'Estudis vigent; i la pràctica de tractaments psicoanalítics supervisats. En les presents Normes s'especifiquen els criteris que regulen les diferents etapes de la formació, des de l'admissió fins a la seva finalització.

L'òrgan de la SEP que té al seu càrrec l'organització de la formació dels futurs psicoanalistes és l'**Institut de Psicoanàlisi (IPB)**, el qual està regit per una **Junta Directiva** constituïda per un Director, un Secretari i els Coordinadors de les tres subcomissions que tenen al seu càrrec els àmbits específics de la formació: subcomissió d'admissió, subcomissió de seminaris teòrics i clínics i subcomissió de supervisió.

Si bé el president de la SEP no serà membre permanent de l'Institut de Formació, sí serà preceptiva la seva assistència almenys a dues reunions anuals a fi que quedi assegurada la coordinació institucional i siguin estudiats conjuntament temes essencials com ara El Programa de Formació i les seves modificacions, o altres qüestions que es decideixin.

L'elecció del càrrec de Director i Secretari de l'IPB es farà per votació de l'assemblea de membres, d'entre tots els aspirants que s'hi presentin. Per accedir al càrrec s'haurà d'acreditar un mínim de quatre anys d'antiguitat com a membre i una participació activa en les tasques científiques i institucionals de la SEP. La sol·licitud es dirigirà a la Junta Directiva de la SEP que serà qui –a la vista dels mèrits exposats- aprovarà la candidatura. El càrrec tindrà una duració de dos anys, podent ser reelegit per un període de dos anys més. És responsabilitat del Director de l'IPB la coordinació general de la formació i tenir cura de que es desenvolupi segons els criteris que s'exposen en les presents Normes.

Perquè un membre de la SEP pugui dur a terme les diverses tasques de formació caldrà que sigui acreditat per la **Comissió d'Accreditació i Formació Continuada (CAFC)** d'acord als procediments que s'especifiquen a l'apartat corresponent de les presents Normes. Com

que es considera que les tasques docents, com ara dirigir seminaris o supervisar la pràctica clínica dels analistes en formació, és una funció però no un estatus vitalici, la CAFC vetllarà igualment pel bon acompliment de les dites funcions i, si fos el cas, pel seu cessament.

II

ADMISSIÓ A LA FORMACIÓ

La persona interessada a fer la formació psicoanalítica haurà d'enviar una sol·licitud per escrit al Secretari de l'IPB, acompanyada d'un *Currículum Vitae* actualitzat, de les fotocòpies dels seus títols acadèmics i de la col·legiació professional. Per als aspirants que vénen de l'estranger serà necessària la convalidació del seu títol per les autoritats de l'Estat, així com la col·legiació professional a la comunitat de residència, que l'habiliti per a l'exercici com a treballador autònom.

Hom considera una bona base per a la formació psicoanalítica la llicenciatura de medicina o el grau de psicologia. També es considera necessari que hagi realitzat una psicoanàlisi personal o l'estigui duent a terme durant almenys *dos anys*, com a condició prèvia per la sol·licitud. Les condicions d'aquesta anàlisi personal s'expliquen en l'apartat III.

Un cop rebuda la sol·licitud i, si l'aspirant compleix els requisits especificats més amunt, l'IPB delegarà en la **Subcomissió d'Admissió** la tasca de valorar si l'aspirant té les aptituds personals bàsiques per tal d'iniciar la formació psicoanalítica. A tal efecte, es realitzaran dues entrevistes per part de dos membres diferents de la Subcomissió. La decisió de l'acceptació, l'ajornament o la no acceptació es farà per part del conjunt de la Subcomissió, un cop considerats els informes de les entrevistes.

La primera Subcomissió d'Admissió serà l'encarregada d'elaborar els criteris (després d'un procés de reflexió i posada en comú) sobre com han de ser les entrevistes a realitzar en el procés de selecció. La Subcomissió té la important tasca de decidir si un aspirant a la formació psicoanalítica té -o pot evolucionar fins a tenir- les capacitats i l'experiència clínica prèvia necessàries per a l'exercici de la psicoanàlisi. I també ha de valorar si el procés analític personal que ha fet -o està fent- ha permès assolir les condicions mínimes necessàries per afrontar amb garanties el procés de formació.

La **Subcomissió d'Admissió** estarà constituïda per quatre membres, que escolliran d'entre ells un Coordinador el qual s'integrarà a la Junta Directiva de l'IPB. Per accedir a membre de la Subcomissió s'haurà d'acreditar: a) ser membre de la SEP durant un període superior a quatre anys; b) ser un *membre actiu* de la institució (es considera com a tal el membre que els darrers tres anys ha participat en diferents tasques científiques, formatives o institucionals de la SEP); i c) tenir experiència en anàlisis d'analistes en formació per així poder valorar les condicions necessàries per iniciar la formació.

La Junta Directiva de la SEP aprovarà, si s'escau, les sol·licituds per a formar part de la Subcomissió, les quals seran votades per l'assemblea general. El càrrec tindrà una duració de quatre anys, renovant-se la meitat cada dos anys.

A partir del moment en què un aspirant ha sigut acceptat per l'IPB a instàncies de la Subcomissió d'Admissió, passa a denominar-se *psicoanalista en formació* i haurà de signar un escrit pel qual es compromet a acceptar les presents Normes.

III

PSICOANÀLISI PERSONAL

La psicoanàlisi personal és el primer pas de la formació psicoanalítica, requisit indispensable, abans d'iniciar aquesta formació, ja que el futur psicoanalista ha de viure ell mateix l'experiència de les dinàmiques inconscients pròpies del procés analític i superar, en la mesura del possible, les dificultats personals que podrien impedir-li comprendre i tractar els seus pacients de manera adequada.

La psicoanàlisi personal s'ha d'haver realitzat o haver-se iniciat com a mínim dos anys abans de començar la formació (tal com s'especifica a l'apartat II). Tenint en compte que l'anàlisi d'analistes en formació no és una funció docent, ha de quedar clarament diferenciada de l'estructura organitzativa de l'Institut de Formació (IPB). Per a ser considerada vàlida, l'anàlisi de formació es realitzarà a una freqüència de tres, quatre o cinc sessions a la setmana i l'analista haurà de ser acreditat per la CAFC i complir el requisit de ser membre de la SEP durant un període mínim de quatre anys i tenir experiència en dur a terme i finalitzar anàlisis.

En el cas de les anàlisis personals realitzades per membres de la API que no siguin membres de la SEP, la seva validesa haurà de comptar amb la valoració favorable de la

Subcomissió d'Admissió. L'Institut haurà de comprovar i assegurar-se que el membre de l'API que ha fet l'anàlisi és competent per aquesta tasca.

Com que el procés de formació –especialment la realització d'anàlisis supervisades per part del psicoanalista en formació- pot mobilitzar ansietats o problemàtiques que podrien no haver-se observat en el moment de l'admissió, l'IPB pot recomanar un nou període d'anàlisi personal en el cas que aquest hagués conclòs. En tot cas, és difícil preveure la duració d'una anàlisi personal, però l'experiència ha mostrat que és necessari un període no inferior a cinc anys de treball continuat.

IV

FORMACIÓ TEÒRICA, CLÍNICA I TÈCNICA

La formació teòrica i clínica pretén proporcionar a l'analista en formació les bases mínimes de teoria i teoria de la tècnica necessàries dins de la pluralitat que conforma el panorama psicoanalític actual. També haurà de tenir com a objectiu estimular la curiositat i l'esperit crític.

La formació en aquest àmbit específic s'aconsegueix quan s'arriba a un nombre total de crèdits, curriculars i optatius, especificats en el Programa d'Estudis de l'IPB. Aquest Programa d'Estudis, així com els canvis successius que s'hi vagin efectuant, hauran de ser aprovats per l'assemblea de la Societat.

La **forma d'avaluació** consistirà en que al final de cada Seminari el seu director avaluarà als integrants tenint en compte els criteris definits per l'IPB i que fan referència a l'assistència, la participació en les discussions de grup, l'assimilació de continguts i l'esperit crític. Per altra part els analistes en formació faran també una avaluació del Seminari en el que participen, tant pel que fa referència als continguts com a la didàctica emprada per cada director.

El seminaris propis del Programa d'Estudis seran impartits per **Directors**, els quals hauran de complir els següents requisits: a) ser membres de la SEP durant un mínim de quatre anys i també ser-ne *membres actius* (tal com s'especifica a l'apartat II); b) tenir experiència professional en el tema que es proposa; c) haver-ne mostrat les teoritzacions en activitats científiques de la SEP; d) elaborar i presentar un programa complet del seminari a impartir, incloent metodologia didàctica i bibliografia.

En el cas dels Seminaris de la SEP és a dir els seminaris oberts dirigits a professionals, els Directors hauran de ser membres o candidats de la SEP, tenir experiència professional en el tema i elaborar i presentar un programa del seminari que inclogui la metodologia i la bibliografia.

Els Directors dels Seminaris que s'estiguin impartint constituïran la **Subcomissió de Seminaris Teòrics i Clínics** i escolliran cada dos anys un Coordinador que s'integrarà a la Junta Directiva de l'IPB. Les funcions de la Subcomissió són: a) recollir les avaluacions dels directors de seminaris i del alumnes; b) valorar els continguts dels seminaris per tal d'aconseguir una unificació de continguts bàsics en els seminaris curriculars; c) plantejar la metodologia didàctica dels seminaris i el sistema d'avaluació; d) proposar nous seminaris; e) valorar la conveniència de programar un determinat seminari segons les necessitats i possibilitats de cada curs; f) valorar la idoneïtat dels programes presentats pels diferents directors, en funció de les necessitats de formació dels analistes en formació; i g) valorar la possibilitat que professionals externs a la SEP, especialistes en alguna temàtica, puguin col·laborar amb els directors de seminaris.

V

PSICOANÀLISI SOTA SUPERVISIÓ I PRÀCTICA CLÍNICA

És recomanable iniciar la pràctica analítica supervisada una vegada l'aspirant ha sigut admès a la formació psicoanalítica. No obstant això, segons la valoració que faci la Subcomissió d'Admissió del grau d'experiència clínica o psicoterapèutica prèvia de l'aspirant, es pot demanar la realització d'un temps de pràctica clínica en Serveis de Salut Mental públics o concertats i anar fent un seguiment d'aquesta pràctica.

És important iniciar aviat la pràctica psicoanalítica amb l'ajuda del **supervisor** i, a partir de la pràctica clínica del psicoanalista en formació, ajudar a que de manera progressiva vagi assolint l'actitud i comprensió analítiques dels pacients. Un cop seleccionat un pacient, serà tractat al ritme de sessions setmanals més adequat per establir un procés analític, però en cap cas inferior a les tres sessions per setmana.

Cada analista en formació haurà de realitzar un mínim de dues psicoanàlisis supervisades, cadascuna d'elles d'un mínim de dos anys de duració, i amb un supervisor diferent en cada cas. Per tal de complimentar els informes clínics del cas en supervisió, se li lliurarà un document que expliqui les orientacions, pautes i criteris bàsics. La supervisió d'un cas

d'anàlisi s'haurà de continuar fins que l'estructura del pacient hagi estat suficientment elucidada i es pugui comprovar la comprensió del procés analític i la manera de conduir-lo per part de l'analista en formació.

Per ser **supervisor** s'hauran d'acreditar els següents requisits: a) ser membre de la SEP per un període mínim de quatre anys i ser-ne *membre actiu* (tal com s'especifica a l'apartat II); b) tenir experiència prèvia en supervisions d'anàlisis i psicoteràpies; c) participar en el **Seminari Permanent de Supervisió Psicoanalítica** de la SEP.

La **Subcomissió de Supervisió** estarà constituïda per quatre membres acreditats per la CAFC per fer supervisions de casos d'anàlisi, escollits per l'assemblea general per un període de quatre anys. Els membres de la Subcomissió elegiran d'entre els seus components un Coordinador que formarà part de la Junta Directiva de l'IPB. El càrrec de Coordinador serà renovat cada dos anys. Les funcions de la Subcomissió són: a) elaborar els criteris que permetin, per mitjà de la supervisió, avaluar la capacitat analítica de l'analista en formació; b) valorar i discutir, d'una banda, els informes dels supervisors sobre el desenvolupament del cas i la capacitat de l'analista en formació, així com els rapports presentats pels analistes en formació sobre l'evolució dels seus casos de formació. El Coordinador de la Subcomissió lliurarà els informes a la Junta Directiva de l'IPB que els validarà; c) Coordinació del **Seminari Permanent de Supervisió Psicoanalítica** de la SEP.

La Junta Directiva de la SEP aprovarà, si s'escau, les sol·licituds per a formar part de la Subcomissió, les quals seran votades per l'assemblea general. El càrrec tindrà una duració de quatre anys, renovant-se la meitat cada dos anys

VI

SEGUIMENT I FINAL DE LA FORMACIÓ

S'ha de tenir en compte que el procés de formació psicoanalítica, a diferència dels estudis acadèmics o universitaris, és obert i dinàmic i implica també l'evolució de les capacitats personals del futur analista. Quan hom valori que la pràctica de la psicoanàlisi pot comportar algun risc pel futur analista i pels seus pacients, l'IPB es reserva el dret d'ajornar o interrompre el procés de formació.

Quan el psicoanalista en formació hagi acomplert els requisits establerts en les presents Normes respecte als crèdits dels seminaris teòrics i clínics, i als casos d'anàlisis supervisats, podrà demanar a la Junta de l'IPB l'autorització per presentar el **Treball Final de Formació**. Aquesta s'encarregarà d'orientar a l'analista en formació respecte als criteris bàsics i de metodologia per tal d'elaborar i escriure el treball. Finalment es constituirà una **Comissió específica** formada pels coordinadors de les tres Subcomissions, un membre de l'IPB i un membre proposat pel psicoanalista en formació. Aquest lliurarà prèviament el treball a cadascun dels membres de la **Comissió** i posteriorment es reunirà amb ells per discutir el treball.

Una vegada el treball final hagi estat acceptat, la Junta Directiva de l'Institut acordarà i lliurarà la certificació conforme l'aspirant ha acomplert satisfactòriament la seva formació com a psicoanalista. Aquesta acreditació permetrà que el psicoanalista en formació sol·liciti, si vol, a la Junta Directiva de la SEP la seva admissió com a membre de la SEP i de la API.

VII

ACREDITACIÓ DE LES FUNCIONS DOCENTS. COMISSIÓ D'ACREDITACIÓ I FORMACIÓ CONTINUADA

Les presents Normes tenen dos **principis bàsics**: a) L'acreditació per separat de cada una de les funcions docents –supervisió i seminaris teòrics i clínics- i b) la necessitat d'una formació continuada i una renovació periòdica d'aquestes funcions docents. Es consideren **funcions docents** les que duen a terme els membres de la SEP encaminades a la formació de futurs analistes. Són bàsicament dues: a) la realització de seminaris teòrics i clínics; b) la supervisió de casos d'anàlisi. La psicoanàlisi personal, que és un requisit indispensable per a la formació psicoanalítica, no té la consideració de funció docent, perquè és una psicoanàlisi realitzada sota les mateixes condicions que qualsevol altre psicoanàlisi encara que el membre que duu a terme aquesta anàlisi haurà de demanar l'acreditació a la Comissió descrita en aquest apartat.

L'òrgan encarregat de l'acreditació i seguiment de les funcions docents és la **Comissió d'Acreditació i Formació Continuada (CAFC)**, que té les següents **funcions**:

1. L'acreditació per dur a terme la realització d'anàlisis personals a analistes en formació, segons els criteris establerts a l'apartat III.

2. L'acreditació de la funció docent de Formació teòrica, clínica i tècnica, segons els criteris establerts a l'apartat IV.
3. L'acreditació de la funció docent de Supervisió, segons els criteris establerts a l'apartat V.
4. Establir i fer el seguiment dels grups de treball per la formació permanent dels membres dedicats a les funcions docents: a) en el cas del Seminari teòrics i clínics per tal d'estar al dia dels avenços de la teoria psicoanalítica i per a la renovació de la metodologia didàctica; b) en el cas dels supervisors a través del Seminari Permanent de Supervisió i de la integració en grups de treball i comitès on es discuteixi i elabori el tema de la supervisió analítica.
5. La renovació de les acreditacions. Hom considera que les funcions docents han de ser renovades cada sis anys des de la data de la seva acreditació. A tal efecte, s'haurà d'enviar la sol·licitud de renovació a la CAFC fent constar el currículum actualitzat.

Els actuals membres titulars, romandran amb les seves funcions docents reconegudes i un cop el sistema de renovació d'acreditacions entri en vigor hauran de sol·licitar la renovació en un termini no superior als quatre anys.

Membre titular. Quan un membre de la SEP hagi sigut acreditat per la CAFC per a dur a terme les funcions docents o l'anàlisi personal dels psicoanalistes en formació, passarà a ser anomenat Membre titular de la SEP, i aquest reconeixement serà comunicat igualment a la API.

Criteris d'avaluació de mèrits: a més dels requisits descrits anteriorment, la CAFC tindrà en compte igualment altres mèrits a incorporar al currículum dels membres amb funcions docents a l'hora d'acreditar i renovar les funcions docents, com ara: a) experiència en anàlisi de diverses patologies i edats; b) presentacions clíniques i teòriques a la SEP i en àmbits externs, com les trobades conjuntes amb altres Societats (APM, BPS i SPP) o en els Congressos de la API i de la FEP; c) formar part de fòrums, grups ad-hoc o de debat relacionats amb la Formació Psicoanalítica dins la API, la FEP, etc.; d) Publicació de treballs de psicoanàlisi en revistes de la SEP, revistes editades per Societats de la API o revistes científiques reconegudes; e) experiència com a supervisor en psicoanàlisi, psicoteràpia o institucions; f) experiència com a director de seminaris; g) participació en fòrums sobre anàlisi d'analistes en formació, amb membres d'altres Societats de la API.

Composició de la CAFC. La CAFC estarà constituïda per un total de sis membres. Quatre membres seran elegits per l'assemblea general, mentre que dos d'ells ho seran *ex officio*: el President i el Secretari Científic de la SEP. Els quatre membres elegits ho seran per un

període de dos anys, renovables per dos anys més com a màxim, i d'entre ells escolliran al Director de la Comissió. Per formar part de la Comissió: a) s'haurà de ser membre de la SEP per un període mínim de quatre anys i ser-ne *membre actiu* (tal com es descriu al apartat II); i b) tenir experiència en la realització i finalització d'anàlisis de diverses patologies, edat i sexe.

La Junta Directiva de la SEP aprovarà, si s'escau, les sol·licituds per a formar part de la Comissió, les quals seran votades per l'assemblea general. El càrrec tindrà una duració de quatre anys, renovant-se la meitat cada dos anys

Incompatibilitats. Un membre no podrà pertànyer simultàniament a la CAFC i a alguna de les Subcomissions d'admissió, seminaris teòrics i clínics, o supervisió. Si que podrà optar a estar acreditat a les dues funcions docents i a dur a terme anàlisis d'analistes en formació.

VIII

FORMACIÓ COM A PSICOANALISTA DE NENS I ADOLESCENTS

La formació com a psicoanalista de nens i adolescents és una especialitat dintre de la formació psicoanalítica general. Per cursar aquesta formació l'aspirant haurà de tenir experiència clínica àmplia amb nens i adolescents, tant en psicoteràpia com en assistència en general. Això implica experiència en treball amb pares i en la coordinació interdisciplinària amb escoles, serveis socials, etc.

D'acord amb els requeriments de l'API, per fer la formació l'aspirant haurà de portar dos casos d'anàlisi de pacients d'edat inferior als 20 anys, en diferents etapes del desenvolupament (primera infància, preescolar, latència, adolescència), i a ser possible de sexes diferents. Aquests dos casos s'hauran de supervisar durant almenys un any, amb freqüència setmanal, amb psicoanalistes de la SEP reconeguts per l'API com a psicoanalistes de nens i adolescents. La freqüència de sessions de les anàlisis s'haurà de valorar d'acord a les necessitats clíniques del nen o de l'adolescent i de les possibilitats de fer un procés analític. En cada cas, es farà una valoració d'acord al supervisor.

L'aspirant haurà de fer els seminaris específics corresponents a la formació en anàlisi de nens i adolescents, que contemplin les següents temàtiques: observació de lactants,

seminaris clínics i teòrics sobre psicoanàlisi de nens i adolescents, psicologia evolutiva, psicopatologia, tècnica, principis i procediments ètics.

En finalitzar les dues supervisions requerides, l'aspirant haurà de presentar un treball clínic en el que quedin recollides diverses sessions i els comentaris pertinents sobre el cas (diagnòstic inicial, indicació i evolució al llarg del procés analític). La Junta Directiva de l'IPB, un cop llegit el treball i avaluada la pràctica clínica de l'analista, si s'escau, li donarà el reconeixement com a Psicoanalista de nens i adolescents. Posteriorment la SEP informará la API, que donarà l'acreditació oficial.

IX

MEMBRES DE SOCIETATS COMPONENTS DE LA API QUE SOL·LICITEN L'INGRÉS A LA SEP

Als membres de la API i de les seves Societats components que sol·licitin llur ingrés com a membres de la SEP, se'ls demanarà sempre un període d'adaptació d'un mínim d'un any de durada. La Junta de la SEP constituirà una Comissió ad hoc, formada per 7 membres de la SEP, quatre escollits per la Junta de la SEP i tres per la Junta Directiva de l'IPB, que s'encarregarà de facilitar la integració a la Societat durant el període d'adaptació. També se'ls hi demanarà durant aquest temps la presentació de treballs científics i la participació en les activitats de la Societat. Al finalitzar aquest període d'adaptació, la Comissió ad hoc serà qui autoritzarà al membre de la API a que sol·liciti a la Junta de la SEP la seva admissió com a membre.